

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Causa III. dissolvendi Sponsalia. Matrimonium ratum, sive Sponsalia de
præsenti cum alia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

CAUSA TERTIA DISSOLVENDI SPONSALIA.

Matrimonium ratum , sive Sponsalia
de præsentis cum alia.

QUÆSTIO UNICA.

An Matrimonium ratum absolutè tollat
Sponsalia de futuro præcedentia ?

C A S U S

Sponsa jus suum pertinaciter urgentis.

Pammachius contra fidem Sponsalium cum Massalina celebratorum contraxit Matrimonium cum Juliana , quæ post triennium mortua est. Massalina urget nunc nuptias à Pammachio sibi promissas.

Q. An eam ducere tenèatur ?

SYNOPSIS

SYNOPSIS.

1. Contrahens secunda Sponsalia de futuro non liberatur à Sponsalibus præcedentibus, etsi secunda juramento firmaverit.
2. Si tamen sub promissione conjugij secundam Sponsam defloravit, tenetur probabilius hanc ducere, relictâ primâ; quemadmodum etiam, qui post emissum votum Religionis corrumpit Virginem, potius tenetur eam ducere, quàm ingredi Religionem.
3. Ponuntur aliquæ tum limitationes, tum etiam extensiones.
4. Per Sponsalia de præsentì solvuntur Sponsalia de futuro priùs contracta cum alia, si tamen ob impedimentum aliquod invalida fuerint, tenetur redire ad Sponsam priorem, sed hæc non obligatur eum acceptare.
5. An, qui post celebrata Sponsalia de futuro aliam duxit de præsentì, teneatur hac mortuâ redire ad Sponsam priorem, eamque ducere, si ipsa velit? Duplex est Sententia. Refertur negativa.
6. Statuitur, & probatur Sententia affirmativa.
7. Respondetur ad fundamenta contraria.
8. An contrahens de futuro cum duabus, teneatur implere secunda Sponsalia, si priora fuerint dissoluta?

1. ertum est, non solum per posteriora Sponsalia de præsentì, seu actuale Matrimonium, sed etiam per Sponsalia posteriora de futuro dissolvi Sponsalia præcedentia cum alia priùs

celebrata ex parte Sponsi repulsi, tum quia contrahens secunda Sponsalia censetur eo ipso prioribus renunciare, tum quia alteri sufficientem causam præbet à data fide recedendi, postquam ipse prior fidem fregit; & in hoc conveniunt omnes: an verò etiam dissolvantur ex parte secunda

secunda Sponsalia contrahentis, adeo ut ab obligatione priorum Sponsalium liber evadat, dubium aliquod esse potest. Et quidem si absque juramento, vel copula contracta sint secunda Sponsalia, iterum communis est DD. assertio, ita contrahentem non esse solutum à priori Sponsalium obligatione, unde etiamnum tenebitur ducere priorem Sponsam, si ipsa ita velit, & urgeat, quia res uni obligata invalidè alteri promittitur, consequenter secunda Sponsalia nulla sunt, cum sint promissio rei illicitæ: Si autem secunda Sponsalia firmata sint juramento, docent Innocentius, Imola, & alij quidam apud Sanch. *L. I. disp. 50.* prævalere secunda Sponsalia.

Verum dicendum est cum communiore, & certa Sententia, per secunda Sponsalia, etsi juramento firmata sint, nullo modo dissolvi Sponsalia præcedentia, sunt enim hæc secunda, etsi jurata, nullius valoris, utpote quæ sunt de re iniqua, & in præjudicium tertij; nemo autem obligari potest ad id, quod sine peccato præstare non potest, nec juramentum potest esse vinculum iniquitatis, c. *Sicuti 22. De Sponsal.* Gonzalez in cit. c. n. 3. Palao *disp. 21. pu. 22. n. 2.* Sanch. Bonac. Coninck &c.

2. Excipitur tamen casus: si quis post prima Sponsalia contraxit secunda cum alia priorum omnino

ignara, & sub promissione conjugij ab ea obtinuit copulam, tunc enim est probabilius, ex parte utriusque dissolvi priora Sponsalia, huncque deflorem obligatum esse ad ducendam secundam foeminam à se corruptam, ut docent Palao *l. c. n. 6.* Pontius *L. 12. c. 14. n. 4.* Coninck *disp. 23. dub. 4. n. 34.* Rebellus *L. 4. de oblig. iust. q. 8. sect. 8. n. 56.* Illung *tr. 6. disp. 9. n. 25.* Perez *disp. 9. sect. 8. n. 15.* & 16. contra Sanch. Hurtad, Filliuc. Pirhing, Bassæum &c.

Probant conclusionem istam Palao, & Coninck, quia obligatio contrahendi, quam habet cum secunda, est obligatio ex contractu oneroso, ob usum corporis sub ea conditione sibi concessum, ut Matrimonium secum contrahat; priorum verò Sponsalium obligatio est omnino liberalis, & gratuita: ergo hæc cedere debet obligationi onerosæ, nam obligatio liberalis est de concedendo lucro, at onerosa est de vitando damno, cui semper est favendum. In exemplo res patet: si vendidissem Joanni equum, deinde verò eundem denuo venderem Petro, & acceptum ab eo pretium ante traditionem consumerem, nec aliud haberem, aut habere possem, quod ei restituerem, deberem equum potius tradere Petro, quam Joanni, ut deciditur *L. Quoties. C. De rei vindicat.* ubi res vendita uni, & alteri insuper tradita huic adjudicatur: at in prioribus

ribus Sponsalibus te in Matrimonium promisti, in secundis verò te insuper quasi vendidisti, recepto pretio, imò & tradidisti, si non quoad dominium, saltem quoad usum: ergo deberis Sponsæ secundæ, & obligaris posteriora Sponsalia exequi, non verò priora; compensare tamen debes priori Sponsæ injuriam juxta naturam rei.

Confirmatur ulterius. Si quis post votum Religionis à Virgine, aut honesta Vidua voti istius ignara sub promissione conjugij obtinuit copulam, tenetur potius cum ea contrahere Matrimonium, quàm votum adimplere ingrediendo Religionem, quia hanc ingredi jam non potest, nisi gravem injuriam irrogando puellæ, nec patitur æquitas naturalis, ut talis existat liberalis in Deum cum tanto damno proximi, ut contra Laym, Navarr, Rodriq. &c. docent Lessius, Palao, Coninck, ipseque Sanch. *L. 1. disp. 45. n. 3. & seq.* cum Bonac. *q. 1. de Sponsal. pu. §. n. 7.* ergo hîc quoque tenetur potius ad secunda Sponsalia, quàm ad priora.

Quòd si alicui minùs placeat ista probatio, ed quòd secunda promissio, quia fuit de re illicita, & in præjudicium prioris Sponsæ facta, nulla fuerit, & invalida, quæque proinde nequiverit jus suum auferre priori Sponsæ jam acquisitum per Sponsalia præcedentia, ut argumentatur Sanchez cum alijs; formatur novum argumentum, &

Probatur conclusio 2da. Quoties damnum notabile advenit secundæ fæminæ ex eo, quòd Matrimonium cum ipsa non contrahatur, affirmant etiam Sanch. Pirh. & alij oppositæ Sententiæ patroni, Sponsam priorem debere cedere suo juri, & Judicem interpellatum debere talem Sponsum compellere, ut secundam ducat, quam vitiavit: atqui hoc damnum ferè semper contingit, cum rarò secunda fæmina Sponsum æqualem inveniat, aliæque plura damna patiatur: ergo, etiamsi detur, ex ipsa promissione secundùm se spectata jus nullum fuisse consecutam, tenebitur tamen ipsam ducere, atque ad hoc ipsa jus habet saltem ob damnum injuriosè sibi illatum, quod aliter resarciri commodè nequit, præsertim si fuit imprægnata, quia tunc istud exigit etiam bonum prolis, quod maximi fit à jure, ne remaneat hæc illegitima; hoc verò jus est fortius jure, quod prior Sponsa acquisivit per sola Sponsalia: ergo prioris Jus potius impeditur per jus secundæ, quàm contrà, quia jus fortius superveniens impedit minùs forte præcedens, ut cum communi docet Sylvest. *V. Sponsal. q. 7. reg. 2.*

3. Cæterùm in hac conclusione advertes 1. Dicta locum habere tunc solummodo, quando secunda Sponsa, quæ corrupta est, ignara fuit priorum Sponsalium, adeoque quando egit bona fide; nam si conscia fuit, virum jam esse desponsatum alteri,

S

is non

is non secundam, sed primam ducere tenetur, hæcque secunda veluti particeps delicti in utroque foro rejicitur, quia decepta non fuit, sed potius se ipsam decipere voluit, unde damnum secutum sibi imputare debet, non viro, cujus promissum scivit iniquum esse, & nullum. 2. Si etiam prior Sponsa carnaliter fuit cognita, non obstante Sponsæ posterioris bona fide, & ignorantia Sponsalium præcedentium, priora Sponsalia non dissolvuntur, sed etiamnum adest obligatio ducendi primam, quia cum damnum utriusque Sponsæ sit æquale, prima autem ante aliam jus acquisiverit, locus est Regulæ Juris 54. in 6. *qui prior est tempore, potior est jure.* 3. Advertendum, quæ dicta sunt de obligatione ducendi secundam vera esse, etiam quando cum ipsa, sive Virgo ea fuerit, sive honesta Vidua, carnalis quidem copula nulla habitata fuit, sed tamen à Sponso conjugium promittente ita cum ea familiariter actum est, ut magna suspicio sit, eam corruptam esse, unde incurret infamiam, & alia incommoda. Card. de Lugoto. 1. de Inst. disp. 12. n. 48. Vasq. c. 3. de restit. n. 21. 4. Denique advertit Gobat tr. 10. n. 325, quando secundæ Sponsæ violatio est occulta, teneri talem Sponsam adhuc ducere primam, utpote quæ tunc ex nullo titulo obligatur ad renunciandum suo juri, quia per occultam violationem, in quam

altera sponte consensit, non exponitur adeò gravi damno, & injuriæ secunda Sponsa, nisi in conjugem assumatur, ut ad illud avertendum cum proprio incommodo prior Sponsa privari jure suo possit, aut cedere debeat etiam ex charitate.

4. Nunc verò, ut loquamur de Sponsalibus cum altera non de futuro, sed de præsentis initis, quod in casu nostro exprimitur, certum est apud omnes, per ea dissolvi Sponsalia de futuro prius contracta cum alia, etsi ea jurata fuerint, ut manifestum est ex c. *sicut ex literis.* c. Si inter Virum. De Sponsal. & c. 1. De Sponsa duorum. Ratio est, quia Sponsalia de præsentis sunt ipsum Matrimonium ratum, consequenter fortius est eorum vinculum, quam sit Sponsalium de futuro, namque res tradita uni per contractum indissolubilem non potest amplius tradi alteri, cui tantummodo promissa est: obligatur igitur Sponsæ secundæ, cum qua contraxit de præsentis, ea verò, quæ præcesserunt, Sponsalia dissolvuntur.

Cæterum istud intelligendum est, si hæc Sponsalia de præsentis, sive Matrimonium fuerit validum, si enim sit invalidum, quia v. g. contractum est cum consanguinea, priora Sponsalia non dissolvuntur, sed, qui ejusmodi Matrimonium attentavit, tenetur redire ad priorem Sponsam, cum hac ratione non adfit fortius vinculum Matrimonij, quod prævale-

prævalere possit vinculo Sponsalium præcedentium, nam, ut loquuntur Jura, non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum. Reg. 52. de R. I. in 6.

Interea Pars altera, à qua recessum est, etiam sic non obligatur eum denuo acceptare, sed potest uti jure suo, ut fidem non servet illi, qui prius fidem frangere voluit, quia, etsi contractus invalidus fuerit, tamen etiam per hunc sufficienter indicavit, se mentem suam mutasse, prioribusque Sponsalibus renunciare, per quod pars altera causam justissimam resiliendi acquisivit. Perez disp. 9. Sect. 7. n. 1. & 2. Palao &c.

5. Difficultas nunc in eo est, an præcedentia Sponsalia de futuro per subsequens Matrimonium validum, sive per Sponsalia de præsentibus etiam ex parte illius, qui hoc contraxit, ita dissolvantur, ut omnis eorum obligatio penitus extinguatur, & cesset, an verò præcedens obligatio, quamdiu præsens Matrimonium durat, solummodo suspensa maneat, ita ut mortua conjuge, vi priorum Sponsalium adhuc teneatur deinde primam Sponsam, prius à se relictam, ducere, si ipsa ita velit?

Prorsus extinguere priorem obligationem, ita ut mortuâ uxore non teneatur ad priorem Sponsam redire, docent Tannerus to. 4. disp. 8. q. 1. dub. 4. n. 56. & seq. Sanch. L. 1. disp. 48. n. 3. Laym. L. 5. tr. 10. p. 1. c. 2. in fine. Bonac. q. 1. de Sponsal.

pu. 7. n. 2. Filliuc. tr. 10. n. 272. Dicastillo disp. 1. de Matr. dub. 27. n. 347. Pirh. n. 59. de Sponsal. Rodriq. Bassæus &c. Probant hanc suam assertionem ex c. Si inter. De Sponsal. c. 1. De Sponsa duorum. c. fin. caus. 27. q. 2. alijsque pluribus locis è Jure Canonico desumptis, ubi dicitur, priora Sponsalia omnino extinguere per Matrimonium superveniens; cujus ulterior ratio est, quia in alijs quoque casibus vinculum fortius superveniens extinguit obligationem priorem ejusdem rationis minus fortem, ut manifestum est ex c. Qui post 5. De Regular. in 6. ubi votum profitendi in strictiore Religione penitus extinguitur per actualem professionem in Religione laxiore: Qui post votum (ait textus) à se de certa Religione intranda emissum Religionem aliam, & laxiorem ingreditur. & proficitur in ipsa, potest voto non obstante priore, cui tanquam simplici per secundum solemne noscitur derogatum, manere licet in ea. Sicuti ergo omnino hinc cessat prior obligatio, quia vinculum fortius secutum est, scilicet solemnis professio, ita per actuale Matrimonium, quod vinculum quoddam fortius est, prorsus extinguitur obligatio prior orta ex solis Sponsalibus: atqui obligatio semel extincta non reviviscit L. Qui res. S. aream. ff. De Solutionibus, & c. Quaris. dist. 4. de consecrat. ergo post mortem conjugis prior Sponsalium obligatio non reviviscit, ac consequenter

sequenter non tenetur redire ad Sponsum priorem.

Addit Dicastillo *n. 549.* ex hac quoque causa non perseverare priora Sponsalia, nec solum sopiri, sed penitus extinguere etiam ex parte ejus, qui Matrimonium iniit, quia istud magnopere expedit bono presentis, & existentis Matrimonij, paciue & amoris conjugum, ut conjux ille non habeat causam, aut occasionem amandi aliam personam amore ordinato ad Matrimonium, nec tentationem machinandi mortem conjugis, habito respectu ad precedentia Sponsalia, si adhuc pendeant in futurum eventum. Accedit, quod etiam persona relicta tentationem, & occasionem habere potest desiderandi, & machinandi mortem ejus conjugis, quo mortuo reviviscat obligatio Sponsalitia, possitque nuptias, quas prius voluit, inire, & ad illas cogere personam sibi jam devinctam per priora Sponsalia. Denique occasio hinc oritur etiam zelotypia alterius conjugis, qui sciens præcessisse priora Sponsalia, eademque per Matrimonium secum initum extincta non esse, sed duntaxat sopita, facile in suspicionem veniet ex levissimis, & ferè nullis indicijs, etiam amorem adhuc perseverare erga priorem Sponsam, unde turbatur pax, & amor minuetur, pluraque alia exurgent inconvenientia, quæ omnia vitari possunt extinctione Sponsalium precedentium.

6. Dicendum nihilominus. Quamvis ista Sententia probabilis sit, præsertim ob tot, tantorumque DD. auctoritatem, probabilior tamen est opposita, videlicet per secunda Sponsalia de presenti non plenè, & pro omni tempore dissolvi Sponsalia precedentia etiam ex parte illius, qui fidem fregit priori Sponsæ de futuro, dum aliam duxit de presenti, sed solum sopiri, ac suspendi in eventum, quo præsens uxor moriatur, atque tunc eum obligatum esse ad ducendam primam à se relictam, si ipsa velit. Ita Palao *disp. 1. de Sponsal. pu. 21. n. 2.* Coninck *disp. 23. d. b. 4. n. 32.* Tamb. *c. 5. de Matrim. §. 5. n. 3. & seqq.* Perez *disp. 9. de Matr. Sect. 7. n. 5.* Hurtad. *disp. 2. de Matr. difficult. 7. n. 26.* Basil. Pontius *L. 12. c. 13.* Wiestner *n. 100. de Sponsal.* Wex *Ariadnes Carolino-Canonica p. 5. tr. 2. §. 7. n. 12. & seqq.* Haunoldus *Institut. Theol. L. 4. n. 601. & seq.* Præposit. Sporer, Petrus Ledelma &c.

Probatur. I. Quia omnino iniquum est, ut aliquis per injuriam alteri jus suum tollat, seque ab ejus obligatione eximat, quando potest ei satisfacere: atqui si talis non teneretur priorem ducere, per injuriam ei jus suum ita tolleretur, seque eximeretur ab ejus obligatione: dicendum igitur, ne admittatur talis iniquitas, eum teneri ad ducendam priorem Sponsam post mortem presentis conjugis, ne Matrimonium malitiose

tiosè absque necessitate contrahens ex sua iniustitia commodum reportet, & Pars relicta damnum, jurisque sibi debiti privationem; tum etiam ne detur ansa passim resiliendi à primis Sponsalibus per novos contractus de presenti, sed ut potius homines absterreantur à tali malicia, si sciant, priorem obligationem non penitus tolli, sed solum suspendi durante Matrimonio, ita ut eo soluto Sponsa relicta adhuc possint, & debeant satisfacere.

Probatur 2. quia si Matrimonium superveniens non solum impedit, quam diu durat, Sponsalium præcedentium executionem, sed penitus tollit eorum obligationem, tunc vel extinguitur hæc obligatio ex dispositione Juris positivi, vel naturalis, quia nempe ex ipsa natura rei per secutam posteriorem, & fortio rem obligationem præcedens minus fortis extinguitur? Non primum, quia ex nullo textu Juris ostendi potest, nec enim ij, qui pro Sententia priore allati sunt, istud evincuat, ut in solutione argumentorum adversæ partis videbimus. Non secundum, quia vinculum Matrimonij non est impossibile cum obligatione Sponsalium respectu primæ Sponsæ, quamquam ejus impletionem hîc, & nunc impediat; ergo qui Matrimonium contrahit, non eo ipso solvitur à Sponsalibus præcedentibus. Antecedens patet, quia impedimentum obligationi cuidam

superveniens eandem non prorsus extinguit, sed suspendit, donec cessante hoc impedimento iterum reviviscat, ut manifestum est in exemplis, nam qui Religionem vovit, si postea Matrimonium contrahit, adhuc tenetur uxore mortua implere suum votum, & Religionem intrare, quia obligatio voti non fuit extincta per Matrimonium, sed tantum suspensa, ut cum Haunoldo *Instit. Theol. L. 4. n. 601.* de Sacramento Matrimonij alij passim doceat. 2. Si Petro vel promittas equum, vel etiam vendas, hac tamen promissione, vel venditione non obstante, Titio deinde vendas, & simul tradas eundem equum, spectabit is ad Titium *L. Quoties. C. De rei vindicat.* Si verò postmodum equus iste tibi reddatur, teneris adhuc ex prima promissione eundem dare Petro, atque ita implere tuam obligationem: ergo pari modo Sponsus, de quo loquimur, mortua sua conjuge, exequi etiamnum debet Sponsalia prius contracta.

7. Fundamenta adversæ Partis facile subruuntur; siquidem in textibus citatis nunquam asseritur, Sponsalia priora penitus extingui, sed solum deciditur, Matrimonium superveniens validum esse, eoque copulatos separari non debere; an verò supersit aliqua obligatio ex Sponsalibus præcedentibus, Matrimonio per mortem conjugis soluto, prorsus nihil statuitur; unde malè hic usurpatur

patur axioma: obligatio semel extincta amplius non reviviscit, quia in quaestione est, an obligatio extincta sit, idque nec Jure positivo, nec naturali probatum est.

Sed neque ex c. *Qui post. De Regular.* in 6. id probatur, nam ibi, ut eleganter id ostendit Pontius l. c. n. 5. & seqq. fit specialis quaedam Juris positivi dispositio, ut pax Monasteriorum conservetur, ne inter ea nascantur discordiae, aut quies profitentium turbetur; similis autem specialis constitutio Juris pro praesenti casu non habetur. Præterea est ibi idem creditor, scilicet Deus, cui res præstantior conceditur professione in Religione laxiore, quam fuerit concessa per votum simplex assumenda strictioris; hic verò sunt creditores diversi, atque unius commodum in alterius damnum cedit, quod æquitas naturalis non permittit: igitur tum Juri naturæ, tum positivo Sententia hæc conformior est.

Ad argumentum denique, quod format Dicastillo, Respondeo, quemadmodum ipse dicit, bonum præsentis Matrimonij exigere, ut priora Sponsalia penitus extincta sint, ita, & multò magis exigere bonum Sponsalium de futuro, ut ea per Sponsalia de præsentibus non prorsus extinguantur, sed suspensa maneant, ne passim contrahant de præsentibus cum aliis, quos nausea cepit prioris Sponsalium, ut ab hac tali modo se liberent, sed potiùs absterreantur, si sciant

priorem obligationem posse reviviscere; neque est tantum periculum, ut arbitratur hic Author, ne multis tentationibus obnoxius sit, aut mortem machinetur suæ conjugii, ut frui possit prioribus Sponsalibus, cum merito timere debeat, ab ea se repulsum iri, esseque illi odio, quam prior ipse deseruit, multò enim frequentius evenit, ut foemina perfidum desertorem execrentur, quam ut affectum aliquem erga ipsum conservent, hocque ipsum potest uxorem præsentem à Zelotypia immunem reddere: si verò etiam prior Sponsa ob hunc finem in necem conjugis præsentis consentiat, per se inducitur impedimentum dirimens, ut Matrimonium contrahi nequeat, contractumque nullum sit. Denique nimium probat hoc argumentum; nempe spem omnem tali homini, imò cuivis marito debere adimi quamcunque ducendi post mortem præsentis conjugis, si enim hanc peritatus sit, & amore alterius teneatur, aut ulli familiarius colloquatur, mala omnia evenire possunt, quæ metuit Dicastillo, quod tamen à nemine asseritur.

8. Quæres, an sicut, qui post Sponsalia de futuro cum una, contraxit deinde de præsentibus cum altera, hac mortua tenetur ducere priorem, ita qui post Sponsalia de futuro cum una, contraxit pariter de futuro cum altera, obligetur hanc secundam ducere, si prima Sponsalia dissolvantur
vel

vel per mortem prioris Sponsæ, vel per illius ingressum in Religionem, aut voluntariam remissionem?

Resp. negativè, etiamsi secunda jurata fuerint. Ratio est, quia secunda Sponsalia, cum inirentur, erant invalida ratione priorum Sponsalium, quibus contrahens ligatus erat; quod autem ab initio validum non fuit, tractu temporis non con-

valescit Reg. Jur. 18. in 6. hinc si ligatus voto castitatis contrahat Sponsalia de futuro, etsi postea dispensationem voti impetret, non tenetur ad ea servanda, quippe quæ ab initio invalida fuerunt. Pirh. n. 57. in fine de Sponsal. Sanch. L. 1. disp. 50. n. 6. Palao disp. 1. de Sponsal. pu. 22. n. 4. Perez contra Covarruv. Rebellum &c.

CAUSA QUARTA DISSOLVENDI SPONSALIA.

Absentia Sponsi, vel Sponsæ,

QUÆSTIO UNICA.

Quænam absentia sufficiat ad dissolutionem Sponsalium?

C A S U S

Sponsi aliò discedentis sine præscitu Sponsæ.

Pepinus juvenis Studiosus in ferijs autumnalibus domum reversus ab Academia, ubi Philosophia studuit, Sponsalia contraxit